

РЕШЕНИЕ

№ 26770

гр. София, 11.12.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIII КАСАЦИОНЕН
СЪСТАВ**, в публично заседание на 29.11.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Доброслав Руков

**ЧЛЕНОВЕ: Луиза Христова
Мария Шишкова**

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **9200** по описа за **2024** година докладвано от съдия Луиза Христова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 63 от Закона за административните нарушения и наказания /ЗАНН/.

Образувано е по касационна жалба на Подуправителя на Българската народна банка, срещу Решение № 2784/13.06.2024 г., постановено по нахд № 4704/2024 г. по описа на Софийски районен съд /СРС/, Наказателно отделение, 116-ти състав. С решението се отменя Наказателно постановление /НП/ № БНБ- 28167/28.02.2024 г., издадено от подуправителя на БНБ, с което на „Ново финанс“ ЕООД, за нарушения на ЗКНИП са наложени имуществени санкции, както следва: 1. за нарушение на чл. 16, ал. 1 от ЗКНИП на основание на основание чл. 79, ал. 1 от ЗКНИП в размер на 15 000 лева по Договор за заем № 1391-СФ-31.05.2023г.; 2. за нарушение на чл. 16, ал. 1 от ЗКНИП на основание на основание чл. 79, ал. 1 от ЗКНИП в размер на 15 000 лева по Договор за заем № 1372-СФ-18.04.2023г.

В касационната жалба се излагат съображения за неправилност на решението, постановено при допуснати процесуални нарушения и противоречие с материалния закон. Посочва се, че въззивният съд не е установил действителната фактическа обстановка по случая, подходил е формално при разглеждане на делото, не е анализирал доказателствения материал в неговата съвкупност, поради което неправилно е приел, че дружество „Ново Финанс“ ООД е спазило изискванията на

чл.16, ал.1 от ЗКНИП. По Искане за ипотечен кредит от 17.05.2023 г., от К. А. А. била декларирана сума от трудови правоотношения в размер на 800 лв., както и други доходи - 2700 лв., без да са индивидуализирани източниците на дохода и без в административното производство или в съдебното производство да са представени доказателства в подкрепа на декларираните обстоятелства. По отношение на солидарните длъжници К. В. А. и С. В. А., към момента на съставяне на акта за установяване на административно нарушение (АУАН) и издаденото Наказателно постановление /НП/, не е представено „Искане за ипотечен кредит“. Аналогични са обстоятелствата и по отношение на сключения договор за заем със С. И. и Р. И.. Посочва, че в общата информация за К. В. А., С. В. А. и К. А. А. са посочени различни стойности на оценената пазарна стойност на имота. Твърди, че съдът не е предприел необходимите действия за да изясни спорните по делото обстоятелства като изиска от ЦКР на коя дата била извършена проверка, тъй като справките от ЦКР предхождали датата на подаване на исканията за отпускане на процесиите кредити. Горното е в нарушение на чл. 20, параграф 1 от Директива 2014/171 ЕС, въведено в чл. 13, ал. 1 от ЗКНИП, където изрично е посочено, че информацията относно доходите и разходите на кредитополучателите се предоставя по време на процеса за кандидатстване („преди отправяне на обвързващо предложение“ по ЗКНИП). В кредитното досие липсват и удостоверение по чл. 87, ал. 6 от ДОПК и справки в Централния кредитен регистър (ЦКР) или друга база данни, използвана в Република България, за оценка на кредитоспособността и кредитната задължнялост на К. В. А. и С. В. А.. Претендира се юрисконсултско възнаграждение.

Ответникът - „НОВО ФИНАНС“ ООД, редовно призован, чрез адв. Д. Т. изразява становище за неоснователност на жалбата. Счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено като законосъобразно и правилно. Посочва, че документите, за чиято липса е санкционирано не са изискани в хода на административно – наказателното производство. Твърди, че в случая следва да се прави разграничение между кредитоискателя и третите лица, които обезпечават задълженията му. Тъй като задължението за връщане на кредита е на кредитополучателя, то той е задължен да върне заема, и само ако длъжникът не изпълни задълженията си по договора за кредит, солидарните длъжници следва да платят. Поради това оценката на кредитоспособността следва и е само на кредитополучателя. Въпреки това акцентира, че документите за извършени проверки на солидарните длъжници са били налични в деловодството на кредитиращото дружество. Поради това се иска оставяне в сила на решението на СРС като правилно и законосъобразно. Претендират се разноси по списък. Прави се възражение за прекомерност. Подробни съображения се развиват в писмени бележки по съществото на спора.

Представителят на Софийска градска прокуратура, редовно уведомена, изразява становище за неоснователност на касационната жалба.

Като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, доводите на страните и заключението на прокурора от СГП, прилагайки нормата на чл. 218 от АПК, АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-град, XXIII-ти касационен състав, приема следното от фактическа и правна страна:

Касационната жалба е депозирана от надлежна страна в законоустановения срок, поради което същата е процесуално допустима. Разгледана по същество е основателна.

Районният съд е установил следната фактическа обстановка: „НОВО ФИНАНС“ ООД, ЕИК[ЕИК], със седалище и адрес на управление [населено място] 9000, район „О.“, [улица], представлявано от Б. К. П. (ЕГН [ЕГН]) в качеството си на Управител, е вписано с регистрационен № BGR00373 в регистъра на финансовите институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции на основание Заповед № БНБ-73006/03.08.2016 г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“. Към датата на заявлението за регистрация, дружеството е декларирано извършване на дейност по отпускане на заеми със средства, които не са набрани чрез публично предлагане (чл. 3, ал. 1, т. 3 от ЗКИ). В резултат на извършеното вписване в Регистъра по чл. 3а, ал. 1 от ЗКИ „НОВО ФИНАНС“ ООД придобило качеството „кредитор“ по смисъла на § 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на ЗКНИП.

Със Заповед № БНБ-97555/29.08.2023 г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, било възложено извършване на проверка на „НОВО ФИНАНС“ ООД, с отчетен период от влизане в сила на ЗКНИП до 31.07.2023 г., с цел проверка на вътрешните правила и процедури, свързани с оценката на кредитоспособността по глава пета от ЗКНИП, спазване на насоки на Европейския банков орган (ЕБО) във връзка с прилагането на § 3 от допълнителните разпоредби на ЗКНИП. В рамките на извършваната проверка от дружеството са изискани съответните документи. С писма с вх. № БНБ-103576/14.09.2023 г. и № БНБ-109678/02.10.2023 г., „НОВО ФИНАНС“ ООД предоставя: 1. Актуализирани вътрешни правила за оценка на кредитоспособността на потребителите с протокол за приемането им; 2. Списък с изискуеми документи по чл. 17, ал. 1 от ЗКНИП от кредитоискателя; 3. Общи условия към договори за заем; 4. Документи по усвоени кредити съгласно списък. В рамките на процеса по предоставяне на кредити за недвижими имоти на потребители, прилаган от „НОВО ФИНАНС“ ООД, бил извършен анализ и проверка на кредитни досиета, както следва:

1. Документи по кредит, отпуснат от „НОВО ФИНАНС“ ООД на К. А. А., а именно: Договор за заем № 1391-СФ-31.05.2023, сключен в [населено място] между „НОВО ФИНАНС“ ООД и К. А. А. (ЕГН [ЕГН]) в лично качество като заемополучател и ипотекарен длъжник, и като пълномощник на К. В. А. (ЕГН [ЕГН]) и С. В. А. (ЕГН [ЕГН]), в качеството им на солидарни и ипотекарни длъжници, обезпечен с ипотека върху недвижим имот, ведно с погасителен план; искане за отпускане на ипотечен кредит в размер на 120 000 лв. от 17.05.2023 г. от К. А. А. в лично качество като заемополучател; Удостоверение за семейно положение от 17.05.2023 г. за К. А. А.; Обща информация за кредитополучателя К. А. А. без дата; документ в XML формат (справка в Централния кредитен регистър (ЦКР) от 17.05.2023 г. за кредитополучателя К. А. А.. Кредитът е обезпечен с ипотека върху недвижим имот в размер на 115 100 лева (сто и петнадесет хиляди и сто лв.), със срок на издължаване - 31.05.2033 г. съгласно погасителен план на 120 месечни вноски и при обща сума, дължима от потребителя, в размер на 239 157.92 лв. В горепосоченото искане за ипотечен кредит от К. А. А., като източник на доходи са посочени трудови правоотношения в размер на 800 лв., както и други доходи в размер на 2700 лв. Проверяващите установили, че по отношение на солидарните длъжници К. В. А. и С. В. А., не са представени „Искане за ипотечен кредит“ и информация за размера на доходите им, техните източници, както и за разходите им. За К. В. А. и С. В. А. според проверяващите липсвали документи, доказващи доходите им, въпреки заложените изисквания в раздел II, т. I,3 и т. II,1 и в раздел III от Вътрешните правила за оценка на

кредитоспособността на потребителите на дружеството, съгласно които съдлъжниците следва да приложат към искането за кредит документи за месечен доход, договори за наем и др., с които разполагат за удостоверяване на техните доходи. В кредитното досие липсвали документи, удостоверяващи информация за разходите на солидарните длъжници К. В. А. и С. В. А., както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер. За солидарните длъжници не била събрана информацията и документи, удостоверяващи спазването на изискванията, описани в т. 1, раздел II „Изисквания към кредитополучател и съдлъжник“ от Вътрешните правила за оценка на кредитоспособността на потребителите. Проверяващите приели, че „НОВО ФИНАНС“ ООД не е извършило оценка на кредитоспособността на К. В. А. и С. В. А., солидарни и ипотечарни длъжници по договора за кредит - „Договор за заем № 1391-СФ-31.05.2023“, въз основа на достатъчна информация за дохода на посочените лица, както и въз основа на информация за разходите им и други обстоятелства от финансов и икономически характер, което е в нарушение на чл. 16, ал. 1 от ЗКНИП.

2. Документи по кредит отпуснат от „НОВО ФИНАНС“ ООД на С. Г. И., а именно: Договор за заем № 1372-СФ-18.04.2023, сключен в [населено място] между „НОВО ФИНАНС“ ООД и С. Г. И. (ЕГН [ЕГН]) в лично качество като заемополучател и като пълномощник на Р. А. И. (ЕГН [ЕГН]), в качеството ѝ на солидарен и ипотечарен длъжник, обезпечен с ипотека върху недвижим имот, ведно с погасителен план; искане за ипотечен кредит в размер на 170 000 лв. от 04.04.2023г. от С. Г. И. в лично качество като заемополучател; Удостоверение по чл. 87, ал. 6 от ДОПК за Р. А. И.; Обща информация за кредитополучателя С. Г. И. без дата; документ в XML формат (справка в ЦКР) от 17.03.2023 г. за кредитополучателя С. Г. И.. Кредитът е обезпечен с ипотека върху недвижим имот, в размер на 165 100 лева (сто шестдесет и пет хиляди и сто лв.), със срок на издължаване - 18.04.2033 г. съгласно погасителен план, включващ 120 месечни вноски с обща сума, дължима от потребителя, в размер на 343 049.68 лв. В горепосоченото искане за ипотечен кредит от С. Г. И. като източник на доходи са посочени трудови правоотношения, доходи от наем на имущество и други доходи. По отношение на солидарния длъжник Р. А. И. проверяващите приели, че не е налично „Искане за ипотечен кредит“. Липсвала информация и за размера на доходите, техните източници, както и разходите за Р. А. И., въпреки заложените изисквания във раздел II, т. I,3 и т. II,1 и в раздел III Вътрешните правила на дружеството. Проверяващите приели, че в кредитното досие липсвали документи, удостоверяващи други обстоятелства от финансов и икономически характер на солидарния длъжник Р. А. И.. За Р. А. И. не била събрана информацията и документите, удостоверяващи спазването на изискванията, описани в т. 1, раздел „Изисквания към кредитополучател и съдлъжник“ от Вътрешните правила за оценка на кредитоспособността на потребителите. Единственият документ във връзка със солидарния и ипотечарен длъжник, предоставен на проверяващите, било удостоверение за наличието или липсата на задължения по чл. 87, ал. 6 от ДОПК, в което не се отбелязват задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски по невлезли в сила актове, както и разсрочени, отсрочени или обезпечени задължения. Не бил представен документ, който да съдържа информация относно задължения, съответно липса на такива, с частноправен характер. Проверяващите приели, че „НОВО ФИНАНС“ ООД не е извършило оценка на кредитоспособността на Р. А. И., солидарен и ипотечарен длъжник по Договор за заем № 1372-СФ18.04.2023, въз

основа на достатъчна информация за дохода на посоченото лице, както и въз основа на информация за разходите и други обстоятелства от финансов и икономически характер - в нарушение на чл. 16, ал. 1 от ЗКНИП. П. К., служител в БНБ, съставила Акт за установяване на административно нарушение № БНБ-141244/12.12.2023 г., срещу „НОВО ФИНАНС“ ООД. В срока по чл. 44, ал. 1 от ЗАНН жалбоподателят направил допълнителни писмени възражения, които АНО счел за неоснователни. Въз основа на съставения акт било издадено оспореното наказателно постановление № БНБ-28167/28.02.2024г. Впоследствие пред СРС били представени документи за трите лица, солидарни и ипотечарни длъжници по двата договора за кредит – обща информация за размера на дохода, декларации, информация за гражданското състояние. Липсва информация за източниците на доходи, задълженията и разходите на солидарните и ипотечарни длъжници.

За да отмени наказателното постановление СРС е приел, че изискванията на чл.16, ал.1 от ЗКНИП, за изпълнение на които е санкционирано лицето, са изпълнени. Констатирана е неяснота при определяне на правната квалификация на нарушението, тъй като разпоредбите, които са посочени като нарушени, не съдържат задължение за твърдяното от административнонаказващия орган дължимо поведение, поради което не е налице нарушение на изискванията им.

При така изложената фактическа обстановка касационната инстанция констатира, че установяването на административното нарушение и налагането на административно наказание са извършени от компетентните административни органи /чл. 83, ал.3 от ЗКНИП/ и Заповед № БНБ – 107180/25.09.2023г. на Подуправителя на БНБ ръководещ управление „Банков надзор“. Разпоредбите на чл. 42, т. 3-5 и чл. 57, ал. 1, т. 5-7 от ЗАНН, регламентиращи формата и съдържанието на АУАН и НП, са спазени. Безспорно са установени нарушителят и извършеното от него нарушение, посочени са обстоятелствата, при които е извършено съставомерното по чл. 6 ЗАНН деяние, както и доказателствата, които го потвърждават. Касационният състав приема, че при съставянето на АУАН и издаването на НП не е допуснато съществено процесуално нарушение, ограничаващо правото на защита на наказаното лице. Не се споделя извода на въззивната инстанция за допуснато съществено процесуално нарушение при издаването на НП поради неясно определяне на правната квалификация на нарушението. Като такава е посочен чл. 16, ал.1 от ЗКНИП, според който оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на информация за доходите и разходите на потребителя и други обстоятелства от финансов и икономически характер, която е необходима и достатъчна за извършване на оценката. Тази правна квалификация съответства на описаното нарушение като предписва какъв е обемът на дължимата проверка при извършване на оценка на кредитоспособността на потребителя. В НП е прието, че такава проверка е извършена, но не в предписания в чл.16, ал. 1 от ЗКНИП обем, тъй като не включва оценка на кредитоспособността на солидарните и ипотечарни длъжници по двата договора за кредит. Позоваването на чл. 13, ал.1 от ЗКНИП не внася неяснота и противоречие в правната квалификация на нарушението. Съгласно тази разпоредба преди отправяне на обвързващо предложение за сключване на договор за кредит кредиторът извършва оценка на кредитоспособността на потребителя. След като дружеството е придобило

качеството „кредитор“ по смисъла на § 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на ЗКНИП, при осъществяване на дейността по кредитиране, която е строго регулирана, за него възникват редица задължения, сред които и тези по Глава пета от ЗКНИП за оценка на кредитоспособността на потребителите и за предоставяне на информация от потребителя. Двете констатирани с НП нарушения по Договор за заем № 1391- СФ-31.05.2023 г. и Договор за заем № 1372 - СФ-31.05.2023 г. касаят идентични нарушения – в процеса на кредитоспособността във връзка със сключването на двата потребителски договора, лицата, които в последствие са ги сключили и са придобили качеството солидарен и ипотекарен длъжни, не са били обект на проверка по реда чл. 16, ал.1 във вр. с чл.13, ал.1 от ЗКНИП. Съгласно разпоредбата на чл. 13, ал. 1 и 2 от ЗКНИП преди отправяне на обвързващо предложение за сключване на договор за кредит кредиторът извършва оценка на кредитоспособността на потребителя. При извършване на оценката на кредитоспособността се вземат предвид всички фактори, включително допускания за бъдещи събития по време на действие на договора за кредит, свързани с проверка на възможността потребителят да изпълни своите задължения по договора за кредит. В §1, т.18 от ДР на ЗКНИП се съдържа легалната дефиниция на понятието "Оценка на кредитоспособността", това е оценка на възможността за изпълнение на задълженията, произтичащи от договора за кредит. В чл. 16, ал. 1 от ЗКНИП се посочва как се извършва тази оценка, а именно въз основа на информация за доходите и разходите на потребителя и други обстоятелства от финансов и икономически характер, която е необходима и достатъчна за извършване на оценката. Както се посочва в ал. 4 на чл. 13 от ЗКНИП, оценката на кредитоспособността не може да се основава предимно на допускането, че стойността на недвижимия имот надвишава размера на кредита или че стойността на недвижимия имот ще се повиши, освен ако целта на договора за кредит е строителство или ремонт на недвижимия имот. Ето защо, оценката на кредитоспособността на кредитополучателя изисква анализ, който има за цел да се направи извод доколко ще бъдат изпълнени задълженията на потребителя по договора за кредит, включително като бъдат съобразени допускания за бъдещи събития по време на действие на договора за кредит. Това означава, че ако в бъдеще потребителят не може да върне кредита, следва да се изследва способността на солидарните ипотекарни длъжници да го направят. Съдът не извършва преценка на това тяхно качество – солидарни и ипотекарни, защото така са наречени в договорите за заем от самия кредитор. Веднъж станали такива обаче, същите са солидарно отговорни за връщане на кредита, поради което е задължително да бъде извършена и оценка на тяхната кредитоспособност. Същото е предвидено и във вътрешните правила на дружеството. Оценката включва три етапа – събиране на информация и проверката ѝ, анализиране на информацията и формиране на краен извод и отправяне на обвързващо предложение. В случая нарушението е по чл. 16, ал.1 от закона и обхваща само първия етап – събиране на необходимата информация за извършване на проверката. Кредиторът е длъжен чрез активни действия да събере необходимата, относима и достатъчна информация, да провери тази информация и да извърши оценка като съобрази всички фактори, които имат

отношение към изпълнението на задълженията по договора за кредит, вкл. и в бъдеще. Тоест първият етап на проучване, освен събиране на информация за самия кредитополучател, следва да включва и всички други обстоятелства, които имат отношение към връщането на заема. В случая, кредитът се отпуска при условията и наличието на солидарни и ипотечарни съдлъжници, които предоставят допълнително обезпечение. Те отговарят с цялото си имущество до размера на ипотеката, поради което безспорно оценката на кредитоспособността или възможността за изпълнение на задълженията по кредита следва да включва оценка и на тяхната платежоспособност. В този смисъл правилен е изводът на административнонаказващия орган, че при тези условия оценката следва да включва и информация за доходите и техните източници, разходите, задълженията и други обстоятелства от финансово и икономически характер за всеки от ипотечарните и солидарни длъжници. Това разбиране съответства и на целта на закона да се осигурят условия за отговорно поведение и на потребителите, и на кредиторите с оглед възвръщаемостта на кредитите и избягване на свръхзадлъжнялост. Видно от представените пред СРС с молба от 26.04.2024г. документи, същите не съдържат цялата изискуема информация за тях. Следователно не е изпълнено задължението по чл. 16, ал.1 от ЗКНИП. Правилно е приложена санкционната норма на чл. 79, ал.1 от ЗКНИП. В този смисъл липсва неяснота относно правната квалификация на нарушението.

Доколкото направените от Софийски районен съд изводи не съответстват на действително осъществилата се фактическата обстановка, съдът намира, че са налице основания за отмяна на съдебното решение по чл. 348, ал. 1 НПК и потвърждаване на НП.

При този изход на спора на ответника се дължи юрисконсултско възнаграждение в размер на 80 лева, определено в съответствие с фактическата и правна сложност на делото и на основание чл.37, ал.1 от Закона за правната помощ, вр. чл. 27е от Наредбата за заплащането на правната помощ.

По изложените съображения и на основание чл. 221, ал. 2 от АПК във връзка с чл. 63, ал. 1 от ЗАНН, Административен съд София – град, XXIII-ти касационен състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 2784/13.06.2024 г., постановено по нахд № 4704/2024 г. по описа на Софийски районен съд /СРС/, Наказателно отделение, 116-ти състав, като вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ПОТВЪРЖДАВА НП № БНБ-28167 от 28.02.2024г. на подуправител на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, с което на „Ново финанс“ ЕООД, за две отделни нарушения на чл.16, ал.1 от ЗКНИП са наложени две отделни имуществени санкции.

ОСЪЖДА „Ново финанс“ ЕООД да заплати на Българска народна банка сумата от 80 лв. юрисконсултско възнаграждение.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.